

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของชนเผ่า แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ศึกษาสภาพความยากจนในพื้นที่ศึกษา โดยได้ทำการศึกษาย้อนหลังก่อนการดำเนินโครงการขององค์กร Village Focus International (VFI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 และศึกษาช่วงขณะที่ทำการเก็บข้อมูลในปี พ.ศ. 2547 หลังจากที้องค์กร Village Focus International (VFI) ได้ดำเนินกิจกรรมมานาน 5 ปี ช่วงที่ทำการเก็บข้อมูลได้ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 251 คน แก่นนำวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS การนำเสนอผลการศึกษานำเสนอตามกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยใน 3 ประเด็น ดังนี้

- 4.1 สภาพความยากจนก่อนเริ่มโครงการขององค์กร Village Focus International (VFI)
- 4.2 ผลการแก้ไขปัญหาความยากจน (พ.ศ. 2543-2547)
- 4.3 ทำที่คือชีวิตและการแก้ไขปัญหาความยากจน

4.1 สภาพความยากจนก่อนเริ่มโครงการขององค์กร Village Focus International (VFI)

องค์กร Village Focus International (VFI) ที่ดำเนินงานในเขตภาคใต้ของลาว นั่นคือ แขวงสาละวัน ใน 4 เมือง ได้แก่ เมืองสาละวัน เมืองลาวงาม เมืองคะโฮย และเมืองชะมวย ซึ่งชาวบ้านในเขตนี้จะมีความยากจนที่แตกต่างกัน ดังนี้

เมืองสาละวันและเมืองลาวงาม จำนวนครอบครัวที่มีข้าวกินเพียงร้อยละ 50 ของหมู่บ้านมีข้าวกินเพียง 6 เดือนเท่านั้น แต่ชาวบ้านจะมีทางเลือกทางด้านการเกษตรมากกว่าเมืองคะโฮย และเมืองชะมวย เพราะสามารถทำงานรับจ้างทั่วไป ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ แต่ก็มีจำนวนสัตว์ที่ตายตลอดปี

ชาวบ้านส่วนใหญ่ จะเจ็บป่วยด้วยไข้มาลาเรีย บางปีมีโรคท้องร่วง และการระบาดของโรคท้องร่วงเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ไม่มีห้องน้ำ น้ำดื่มน้ำใช้เป็นน้ำห้วยที่ไม่สะอาด ชาวบ้านขาดความรู้เรื่องการรักษาสุขภาพ ผู้หญิงมีลูกหลายคน ไม่รู้จักการวางแผนครอบครัว เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ขาดสารอาหาร โดยเฉพาะสารอาหาร โปรตีน มีโรคพยาธิ พ่อมแม่ขาดทักษะในการเลี้ยงเด็กแรกเกิด เช่น เด็กแรกเกิดมาได้ 2-3 วัน ก็ให้เด็กกินอาหารที่ไม่เหมาะสมกับวัย และให้อาหารดิบ ๆ สุก ๆ เด็ก

รับประทาน ส่วนด้านการศึกษาในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียนและครู เด็ก ๆ จำนวนมากไม่ได้เรียนหนังสือ

สำหรับเมืองตะโอย และเมืองชะมวย เป็นพื้นที่ที่ทำการวิจัย อีก 2 พื้นที่ที่อยู่ในเขตภูเขา ห่างจากเมืองลาวงามและสาละวันประมาณ 70 กิโลเมตร เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนเนินเขา มีเส้นทางคมนาคมที่ลำบากในฤดูฝน ทำให้เมือง 2 เมืองนี้ ขาดการติดต่อกับโลกภายนอก

อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้านเมืองตะโอย และเมืองชะมวย คือ ทำไร่เลื่อนลอย และรองมาคือเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว แพะ ไก่ หมู แต่ทุกปีก็มีสัตว์จำนวนมากที่ตายเป็นฝูงเกิดจากโรคห่า ร้อยละ 68 ของครอบครัวของเมืองตะโอย และเมืองชะมวย มีข้าวกินพอเพียงใน 6 หกเดือน และร้อยละ 31 ของครอบครัว มีข้าวกินพอเพียงแค่ 3 เดือนเท่านั้น

เรื่องสุขอนามัย ในหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่มีน้ำที่สะอาดและห้องน้ำใช้ ขาดความรู้เรื่องการรักษาสุขภาพ ทำให้เกิดโรคท้องร่วง และมีโรคไข้มาเลเลียเกิดขึ้นทุกปี โดยในปี ค.ศ. 1999 มีชาวบ้านเสียชีวิตจากโรคท้องร่วงกว่า 400 คน ใน 20 หมู่บ้าน ทำให้ต้องย้ายหมู่บ้านใหม่

การนับถือศาสนาของชาวบ้าน ยังคงนับถือผี ชาวบ้านมีความเชื่อจากศาสนาว่า เวลาคลอดลูกในหมู่บ้านเป็นเรื่องที่ผิดผี ผู้หญิงที่ตั้งครรภ์จึงต้องไปคลอดลูกในป่าคนเดียว ในขณะที่คลอดก็ขาดความรู้ในเรื่องความสะอาด หลังจากคลอดได้ 7 วัน ผู้หญิงก็เริ่มทำงานบ้าน และทำงานหนักเลี้ยงครอบครัว อัตราการตายของเด็กสูงมาก นับตั้งแต่การคลอด จนถึงการเลี้ยงดู การเจ็บป่วยโดยเด็กจะสุขภาพอ่อน (บุนทรีย์) ตั้งแต่เด็ก และเด็กไม่ได้รับการศึกษาเนื่องจากในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียนและครู

4.2 ผลการแก้ปัญหาความยากจน (พ.ศ. 2543-2547)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 องค์การ Village Focus International (VFI) ได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในจังหวัดสาละวัน ในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสาละวัน อำเภอเลางาม อำเภอตะโอย และอำเภอชะมวย 22 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคอนขาว บ้านสันตง บ้านคงคั้งน้อย บ้านหนองลาวเทิง บ้านปะจูเงิน บ้านปะจูคอน บ้านพ้อเบย บ้านสะแหงง บ้านปะงานสิง บ้านพ้อตั้ง บ้านกะเด็น บ้านปะเต็ม บ้านดาวตรงตรง บ้านโຈະໄສ บ้านโຈະໄດ้ บ้านอาจิงดีแล บ้านสะวาใต้ บ้านอาแดงกูดาย บ้านอววย บ้านพินเบ บ้านพินเซ บ้านปีโສ รวมทั้งสิ้น 7 ชนเผ่า ได้แก่ เผ่ากะตาง เผ่าละเวน เผ่าส่วย เผ่าตะโอย เผ่าปะโทะ เผ่ากันโค และเผ่าลาว โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

(1) โครงการสุขภาพ การศึกษา และภาวะผู้นำ (Health, Education & Leadership) โดยมีกิจกรรมย่อย คือ

- สร้างโรงเรียน
- การสร้างที่คลอดลูก
- คู่มือประจำบ้าน
- จัดหาน้ำดื่มที่ปลอดภัย
- อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
- งานโภชนาการ
- ป้องกันมาลาเลียและท้องร่วง
- อนามัยหมู่บ้าน
- ทำสวน
- สุขภาพอนามัยแม่และเด็ก
- ศูนย์การเรียนรู้ในหมู่บ้าน
- อบรมครู
- ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน
- การศึกษานอกโรงเรียน
- บทบาทมิติดินหญิงชาย
- การสร้างรายได้เสริมของครอบครัว
- เสริมทักษะบุคคลากรของรัฐ

(2) โครงการความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่สูง (Upland Food Security) โดยมีกิจกรรมย่อย

คือ

- ทำสวนครัว
- ทำสวนผลไม้
- ทำนา
- ให้อุปกรณ์การเกษตรและเมล็ดพืช
- ปลูกลำไยอุตสาหกรรม
- ขุดบ่อปลา
- ทัศนศึกษา
- ธนาคารข้าว

(3) โครงการที่ดินและชีวิตความเป็นอยู่ (Land and Livelihoods) โดยมีกิจกรรมย่อยคือ

- รณรงค์เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แผนการใช้ที่ดิน

- ส่งเสริมการตลาดเรื่องการผลิตภัณฑ์จากป่า
- ผลิตภัณฑ์จากป่า
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงสภาพความยากจนของชาวบ้านในแง่มุมต่าง ๆ ดังที่ได้เป็นผลการศึกษา ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มประชากรในการศึกษาเป็นประชากรลาวที่เป็นชนเผ่า 7 เผ่า ได้แก่ เผ่ากะตาง เผ่าละเวน เผ่าส่วย เผ่าลาว เผ่าตะโอย เผ่าปะโคะ และเผ่ากันโต ใน 4 เมือง 22 หมู่บ้าน 1,052 ครัวเรือน ประชากร 6,268 คน ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่ภายใต้ความช่วยเหลือขององค์การ Village Focus International (VFI)

ตารางที่ 4.1

ร้อยละและจำนวนกลุ่มตัวอย่างอำเภอตามหมู่บ้านและชนเผ่า

หมู่บ้าน	ชนเผ่า							รวม
	กะตาง	ละเวน	ส่วย	ลาว	ตะโอย	ปะโคะ	กันโต	
คอนขาว	8 (3.2)	-	-	-	-	-	-	8 (3.2)
คงค้อยน้อย	-	16 (6.4)	-	-	-	-	-	16 (6.4)
สันดง	-	-	11 (4.4)	-	-	-	-	11 (4.4)
หนองลาวเทิง	-	-	-	13 (5.2)	-	-	-	13 (5.2)
ประจูดอน	-	-	-	-	29 (11.6)	-	-	29 (11.6)
พ้อดั่ง	-	-	-	-	10 (4.0)	-	-	10 (4.0)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

หมู่บ้าน	ชนเผ่า							รวม
	กะดาง	ละเวน	ซ้าย	ลาว	ตะโอย	ปะโกะ	กั้นโค	
สะแหง	-	-	-	-	38 (15.1)	-	-	38 (15.1)
พ้อเบย	-	-	-	-	13 (5.2)	-	-	13 (5.2)
ปาจูเงิน	-	-	-	-	-	9 (3.6)	-	9 (3.6)
โจ๊ะได้	-	-	-	-	-	36 (14.3)	-	36 (14.3)
โจ๊ะไฮ่	-	-	-	-	-	21 (8.4)	-	21 (8.4)
เตาตรงแดง	-	-	-	-	-	18 (7.2)	-	18 (7.2)
พินเบ	-	-	-	-	-	-	13 (5.2)	13 (5.2)
อาจิง	-	-	-	-	-	-	7 (2.8)	7 (2.8)
ละวาได้	-	-	-	-	-	-	9 (3.6)	9 (3.6)
รวม	8 (3.2)	16 (6.4)	11 (4.4)	13 (5.2)	90 (35.9)	84 (33.5)	29 (11.6)	251 (100.0)

หมู่บ้าน

พื้นที่ที่เก็บข้อมูลจาก 15 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคอนขาว บ้านดงคองน้อย บ้านสันคง บ้านหนองลาวเทิง บ้านประจูดอน บ้านพ้อคัง บ้านสะแหง บ้านพ้อเบย บ้านปาจูเงิน บ้านโจ๊ะได้ บ้านโจ๊ะไฮ่ บ้านเตาตรงแดง บ้านพินเบ บ้านอาจิง และบ้านละวาได้

หมู่บ้านที่เก็บข้อมูลมากที่สุด ได้แก่ บ้านสะแหง จำนวน 38 คน (ร้อยละ 15.1) รองลงมา ได้แก่ บ้านโจ๊ะใต้ จำนวน 36 คน (ร้อยละ 14.3) และน้อยที่สุด ได้แก่ บ้านอาจึง จำนวน 7 คน (ร้อยละ 2.8)

ชนเผ่า

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเก็บข้อมูลจากชนเผ่า 7 เผ่า ได้แก่ เผ่ากะตาง เผ่าละเวน เผ่าซ่วย เผ่าลาว เผ่าตะโอย เผ่าปะโกะ และเผ่ากันโค

เผ่าที่เก็บข้อมูลมากที่สุด ได้แก่ เผ่าตะโอย จำนวน 90 คน (ร้อยละ 35.9) รองลงมา ได้แก่ เผ่าปะโกะ จำนวน 84 คน (ร้อยละ 33.5) และน้อยที่สุด ได้แก่ เผ่ากะตาง จำนวน 8 คน (ร้อยละ 3.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
หญิง	90	(35.9)	
ชาย	161	(64.1)	
รวม	251	(100.0)	

เพศ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 251 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 161 คน (ร้อยละ 64.1) รองลงมา เป็นเพศหญิง จำนวน 90 คน (ร้อยละ 35.9)

ตารางที่ 4.3

ร้อยละอายุจำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
15 – 34 ปี	110	(43.8)	อายุต่ำสุด 15 ปี
35 – 59 ปี	128	(51.0)	อายุสูงสุด 68 ปี
60 ปีขึ้นไป	13	(5.2)	อายุเฉลี่ย 40 ปี
รวม	251	(100.0)	

อายุ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำสุด คือ 15 ปี และอายุสูงสุดคือ 68 ปี ช่วงอายุที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ อายุระหว่าง 35-59 ปี จำนวน 128 คน (ร้อยละ 51.0) รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 15-34 ปี จำนวน 110 คน (ร้อยละ 43.8) และน้อยที่สุด ได้แก่ อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 13 คน (ร้อยละ 5.2)

ตารางที่ 4.4

ร้อยละของการนับถือศาสนา

การนับถือศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
พุทธ	34	(13.5)	
เถรวาท	217	(86.5)	
รวม	251	(100.0)	

ศาสนา

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่นับถือเถรวาท จำนวน 217 คน (ร้อยละ 86.5) รองลงมานับถือพุทธ จำนวน 34 คน (ร้อยละ 13.5)

ตารางที่ 4.5

ร้อยละระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ได้รับการศึกษา	85	(33.9)	
ประถมศึกษา	104	(41.4)	
มัธยมศึกษา	10	(4.0)	
การศึกษานอกระบบ	34	(13.5)	
อื่นๆ เช่น เรียนด้วยตัวเอง เรียนจากเพื่อน	18	(7.2)	
รวม	251	(100.0)	

การศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 85 คน (ร้อยละ 33.9) นอกนั้นส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 104 คน (ร้อยละ 41.4) รองลงมา จบการศึกษานอกระบบ จำนวน 34 คน (ร้อยละ 13.5)

ตารางที่ 4.6

ร้อยละสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
โสด	12	(4.8)	
สมรส	223	(88.8)	
ม้าย	14	(5.6)	
หย่า/แยก	2	(0.8)	
รวม	251	(100.0)	

สถานภาพการสมรส

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 223 คน (ร้อยละ 88.8) รองลงมา ได้แก่ สถานภาพม้าย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 5.6) และน้อยที่สุด ได้แก่ สถานภาพหย่า/แยก จำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.8)

ตารางที่ 4.7

ร้อยละจำนวนบุตรเกิดรอดจำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่มีบุตร	4	(1.7)	
1 - 5 คน	111	(46.4)	
6 - 10 คน	97	(40.6)	
11 คนขึ้นไป	27	(11.3)	
รวม	239	(100.0)	คนโสด 12 คน

จำนวนบุตร (ที่คลอดแล้วมีชีวิตรอด)

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีสถานภาพการสมรสและเลขสมรส จำนวน 239 คน ในจำนวนนี้ไม่มีบุตรจำนวน 4 คน

กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนบุตรน้อยที่สุด คือ มีบุตร 1 คน และสูงสุดคือมีบุตร 14 คน โดยจำแนกการมีบุตรระหว่าง 1-5 คน จำนวน 111 คน (ร้อยละ 46.4) มีบุตรระหว่าง 6-10 คน จำนวน 97 คน (ร้อยละ 40.6) มีบุตรตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป จำนวน 27 คน (ร้อยละ 11.3)

ตารางที่ 4.8
ร้อยละของรายได้จำแนกตามความพอเพียง

รายได้ที่ได้รับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่เพียงพอ	193	(76.9)	
เพียงพอ	58	(23.1)	
รวม	251	(100.0)	

ความเพียงพอของรายได้จากอาชีพ

จากแบบสอบถามด้านอาชีพที่ทำให้มีรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่รายได้นั้นไม่เพียงพอต่อรายจ่ายของครอบครัว จำนวน 193 คน (ร้อยละ 76.9)

ตารางที่ 4.9
ร้อยละของการสร้างบ้านจำแนกตามวัสดุที่ใช้สร้างบ้าน

ชนิดของวัสดุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ไม้ไผ่	172	(68.5)
- ไม้กระดาน	46	(18.3)
- อื่น ๆ เช่น หวายสาน แท่งเหล็ก ปูน	33	(13.1)
รวม	251	(100.0)

ที่อยู่อาศัย

ผลการศึกษาวัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่สร้างบ้านด้วยไม้ไผ่ จำนวน 172 คน (ร้อยละ 68.5) และรองลงมา ได้แก่ ไม้กระดาน จำนวน 46 คน (ร้อยละ 18.3)

สำหรับบ้านที่ทำจากวัสดุอื่น ๆ จากการสอบถามพบว่า มักจะเป็นบ้านที่ทำจากหลายวัสดุผสมกัน เช่น พื้นไม้กระดาน ฝาไม้ไผ่ หรือ พื้นไม้ไผ่ ฝาหวายสาน หรือพื้นไม้ไผ่ ฝาแห้งเหล็ก หรือ พื้นไม้กระดาน ฝาปูน

จากข้อมูลทั่วไปพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ในเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชาย กล่าวคือ

ด้านการศึกษา มีการได้รับการศึกษาขั้นประถม และการศึกษาอนุบาล ซึ่งก่อนการเริ่มโครงการผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานแต่ละหมู่บ้านจะมีตัวเลขได้รับการศึกษามัธยม และประถมไม่เกินหมู่บ้านละ 10 คน ส่วนการศึกษานอกระบบนั้น ไม่มี นั่นหมายความว่า ชาวบ้านได้รับโอกาสการศึกษาในช่วงระหว่างสงครามเท่านั้น ภายหลังจากที่องค์กรได้เข้ามาสนับสนุนในการเรียนหนังสือ ปัจจุบันนี้ทุกหมู่บ้านได้สร้างโรงเรียน และจัดหาครู จัดการเรียนนอกระบบสำหรับผู้ใหญ่ การหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครู ช่วยเหลืออุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครอบครัวที่ยากจนที่สุดในหมู่บ้าน

ความเชื่อในครอบครัว เชื่อว่า ต้องมีจำนวนสมาชิกมาก ๆ ที่จะมาเพิ่มแรงงานทางการเกษตร ซึ่งตรงกันข้ามกับประชาชนในเขตเมืองที่เชื่อว่าถ้ามีลูกหลายคนจะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ครอบครัว ความเชื่อในเรื่องเรื่องการมีลูกมากในกลุ่มชนเผ่ายังคงเหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ในการสำรวจข้อมูลก่อนการดำเนินโครงการ ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีที่สุดในหมู่บ้านเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างใหญ่ มีที่ทำกินมาก และในนั้นมีจำนวนแรงงานมากตามสมาชิกของครอบครัว

ในการสร้างรายได้ถ้าดูจากผลการวิจัย พบว่า ยังมีหลายครอบครัวยังไม่เพียงพอ แต่การดำเนินโครงการชาวบ้าน จะมีความเล็งเห็นการแลกเปลี่ยนสินค้ามากกว่าการซื้อขายสินค้า ไม่สามารถบอกได้ว่า รายได้ไม่เพียงพอเป็นตัวชี้วัดความยากจน แต่ถ้าทุกคนมีรายได้ นั่นหมายความว่า ชาวบ้านปรับตัวใหม่ในการสร้างเศรษฐกิจครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย เมื่อก่อนชาวบ้านจะสร้างบ้านด้วยไม้ไผ่ เพราะชาวบ้านไม่รู้จักการเลื่อยไม้และเครื่องมือในการเลื่อยไม้ กิจกรรมหนึ่งของโครงการ โดยเฉพาะการก่อสร้างโรงเรียน จึงได้สร้างโอกาสให้ชาวบ้านได้เรียนรู้การเลื่อยไม้ โดยโครงการให้เครื่องมือในการเลื่อยไม้ ปัจจุบันนี้ ชาวบ้านได้มีการเรี่ยไรเงินนำมาสร้างที่อยู่อาศัยของตนเอง ข้อมูลจากงานวิจัยมีข้อมูลน้อย แต่เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง

4.2.2 ผลการแก้ปัญหาความยากจน

โดยภาพรวม พบว่า บทบาทการแก้ไขปัญหาคความยากจนขององค์การ Village Focus International (VFI) ยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร แต่ถ้าวหากเปรียบเทียบกับสภาพที่ก่อนเข้าไปทำงาน มีหลายปัญหาที่ได้รับการแก้ไข เช่น ทุกหมู่บ้านมีเด็ก 90% ได้เรียนหนังสือทั้งในระบบ และนอกระบบ ชาวบ้านได้รับความรู้เรื่องสุขภาพ เช่น การวางแผนการคุมกำเนิด การจัดหาน้ำดื่ม เพิ่มทักษะในการเกษตร แต่นั่นก็ยังไม่เพียงพอต่อชาวบ้าน แต่ก็ถือได้ว่า องค์การ ฯ ได้ช่วยแก้ไขไปได้มากพอสมควร

ผลการวิจัยในด้านการศึกษา การเข้าถึงความรู้ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านสุขอนามัย การดูแลสุขภาพ และการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ด้านอาชีพ และการเข้าถึงบริการส่งเสริมอาชีพ ด้านการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณูปโภค ด้านการเชื่อมโยงเชื่อมโยงมีรายละเอียดที่จะแสดงในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการศึกษา การเข้าถึงความรู้ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 4.10

ร้อยละการศึกษานองบุตรจำแนกตามสภาพการเรียนรู้

การศึกษาของบุตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ได้เรียน	116	(49.4)	
กำลังเรียน	119	(50.6)	โสด 12 คน
รวม	235	(100.0)	ไม่มีบุตร 4 คน

การศึกษาของบุตร

การส่งเสริมในด้านการศึกษาเป็นโครงการหนึ่งที่ Village Focus International ให้การสนับสนุน จากผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการศึกษาของบุตร แสดงผลการศึกษาดังนี้

จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรมีจำนวน 235 คน ส่วนใหญ่บุตรของกลุ่มตัวอย่างกำลังเรียน จำนวน 119 คน (ร้อยละ 50.6)

ตารางที่ 4.11

ผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตรของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ออกค่าใช้จ่าย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
Village Focus International (VFI)	84	(70.6)	
ครอบครัว	25	(21.0)	
VFI และครอบครัว	10	(8.4)	ไม่ได้เรียน
รวม	119	(100.0)	116 คน

ผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตร

ผู้ที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตรของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ได้แก่ Village Focus International จำนวน 84 คน (ร้อยละ 70.6) รองลงมา ได้แก่ ครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบในการเรียนของบุตรเอง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 21.0) และน้อยที่สุด ได้แก่ Village Focus International ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตรบางส่วนร่วมกับครอบครัว จำนวน 10 คน (ร้อยละ 8.4)

ตารางที่ 4.12

การรับบริการจาก Village Focus International ด้านข้อมูลข่าวสาร

ลักษณะข้อมูล	การรับบริการ		รวม	หมายเหตุ
	ไม่เคย	เคย		
- เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร	67 (26.7)	184 (73.3)	251 (100.0)	
- นำความรู้ไปถ่ายทอด ให้คนในครอบครัวหรือ เพื่อนบ้าน	11 (6.0)	173 (94.0)	184 (100.0)	

การได้รับข้อมูลข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจาก Village Focus International จำนวน 184 คน (ร้อยละ 73.3) ซึ่งในจำนวนนี้ได้้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้คนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน จำนวน 173 คน (ร้อยละ 94.0)

ตารางที่ 4.13

เนื้อหาที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจาก Village Focus International

เนื้อหาข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. โรคระบาดในสัตว์	171	(92.9)	เคยได้รับข่าวสาร
2. โรคระบาดในคน	145	(78.8)	184 คน
3. ยาเสพติด	65	(35.3)	
4. อื่น ๆ เช่น การขายแรงงานในต่างประเทศ การพัฒนาหมู่บ้าน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	18	(9.8)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง - คำนวณโดยวิธี Multiple Dichotomy Method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

เนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร

เนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารจาก Village Focus International มากที่สุด ได้แก่ ข้อมูลเรื่องโรคระบาดในสัตว์ จำนวน 171 คน (ร้อยละ 92.9) รองลงมา ได้แก่ ข้อมูลเรื่องโรคระบาดในคน จำนวน 145 คน (ร้อยละ 78.8) และน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมูลเรื่องยาเสพติด จำนวน 65 คน (ร้อยละ 35.3)

ตารางที่ 4.14

การรับบริการจาก Village Focus International ด้านการศึกษา/ความรู้

ลักษณะข้อมูล	การรับบริการ		รวม	หมายเหตุ
	ไม่เคย	เคย		
- เคยเข้ารับอบรมความรู้	-	251 (100.0)	251 (100.0)	
- นำความรู้ไปปฏิบัติใช้ใน ชีวิตประจำวัน	2 (0.8)	249 (99.2)	251 (100.0)	

การเข้ารับการอบรม

กลุ่มตัวอย่างได้เข้ารับการอบรมความรู้ที่ Village Focus International จัดอบรม จำนวน 251 คน (ร้อยละ 100.0) ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 249 คน (ร้อยละ 99.2)

ตารางที่ 4.15

เนื้อหาที่ได้รับการอบรมความรู้จาก Village Focus International

เนื้อหาการอบรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. การเลี้ยงไก่	57	(22.7)	ได้รับการอบรม 251 คน
2. การเลี้ยงปลา	28	(11.2)	
3. การเลี้ยงหมู	48	(19.1)	
4. การเพาะเห็ด	152	(60.6)	
5. การขยายพันธุ์ไม้	78	(31.1)	
6. การปลูกพืชโดยไม่ใช้สารเคมี	223	(88.8)	
7. การวางแผนมีลูก	44	(17.5)	
8. การทำอาหาร	224	(89.2)	
9. การป้องกันมาลาเรีย	222	(88.4)	
10. การป้องกันโรคท้องร่วง	206	(82.1)	
11. การป้องกันและรักษาแหล่งน้ำ	171	(68.1)	
12. การอนุรักษ์สัตว์ป่า	130	(51.8)	
13. การทำธนาคารข้าว	64	(25.5)	
14. การทำนา	68	(27.1)	
15. การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย	239	(95.2)	
16. การทำสวน	58	(23.1)	
17. อื่น ๆ เช่น บทบาทหน้าที่คณะกรรมการหมู่บ้าน การเป็นผู้นำ การเขียนรายงาน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การก่อสร้าง การทอดผ้า บ่อบาดาล การไช้ยาในคู้ยา การเล่นกีฬา การปลูกไม้ผล	25	(10.0)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง – จำนวนโดยวิธี Multiple Dichotomy Method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

เนื้อหาที่รับการอบรม

ความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้ารับการอบรมจาก Village Focus International มากที่สุด ได้แก่ เรื่องการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย จำนวน 239 คน (ร้อยละ 95.2) รองลงมา ได้แก่ เรื่องการทำอาหาร จำนวน 224 คน (ร้อยละ 89.2) และน้อยที่สุด ได้แก่ เรื่องการเลี้ยงปลา จำนวน 28 คน (ร้อยละ 11.2)

ตารางที่ 4.16

การใช้ประโยชน์จากการศึกษาในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ความคิดเห็นต่อการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่มีประโยชน์	3	(1.8)	ไม่ได้รับการศึกษา
มีประโยชน์	163	(98.2)	85 คน
รวม	166	(100.0)	

การนำประโยชน์ของการศึกษาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าการศึกษา มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน จำนวน 163 คน (ร้อยละ 98.2)

ตารางที่ 4.17

การศึกษาที่นำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ที่นำไปใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ทำให้มีโอกาสรองานมากขึ้น	138	(84.7)	
ทำให้มีรายได้มากขึ้น	71	(43.6)	
เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น	81	(49.7)	
อื่น ๆ เช่น สามารถอ่านหนังสือได้ ติดต่อกับผู้อื่นได้สะดวก สามารถพัฒนา ตนเอง	38	(23.3)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง – จำนวนโดยวิธี Multiple Dichotomy Method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

ประโยชน์ของการศึกษาที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

จากการสอบถาม พบว่า การศึกษาช่วยให้มีโอกาสในการทำงานมากขึ้น จำนวน 138 คน (ร้อยละ 84.7) ทำให้มีรายได้มากขึ้น จำนวน 71 คน (ร้อยละ 43.6) และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น จำนวน 81 คน (ร้อยละ 49.7) สถานการณ์เกี่ยวกับการศึกษาของชาวบ้านในพื้นที่ทำงานของ VFI มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง ดังนี้

ได้รับการปรับปรุง โดยเริ่มจากการปรับปรุงคุณภาพครู ซึ่งองค์กรได้รับการจัดการอบรมเทคนิคการสอน เนื่องจากครูไม่เพียงพอ องค์กรครู ได้จัดหาอาสาสมัคร แต่ละหมู่บ้านได้มีอาคารเรียนกึ่งชั่วคราว โดยการก่อสร้างอาคารเรียนมีปูนครึ่งหนึ่ง ไม้อีกครึ่งหนึ่ง ทำให้เด็กและพ่อแม่มีความมั่นใจมากขึ้น เพราะมีโรงเรียนอยู่ในหมู่บ้านเอง เด็กในเกณฑ์อายุการเข้าเรียน องค์กรได้สนับสนุนอุปกรณ์การเรียน และห้ามกับครอบครัวที่ขาดจนที่สุดในหมู่บ้าน โดยประเมินว่า จำนวนนักเรียนที่เรียนการศึกษานอกระบบจะลดลงครึ่งหนึ่ง เพราะเด็กที่เรียนนอกระบบ จะหมดรุ่นไป

ด้านสุขอนามัย การดูแลสุขภาพ และการเข้าถึงบริการสาธารณสุข

ตารางที่ 4.18

การคุมกำเนิด

การคุมกำเนิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
- ไม่ได้คุมกำเนิด	208	(87.0)	
- คุมกำเนิด	31	(13.0)	
รวม	239	(100.0)	คนโสด 12 คน

การคุมกำเนิด

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาที่มีสถานภาพการสมรสและเคยสมรส จำนวน 239 คน ไม่ได้คุมกำเนิด จำนวน 208 คน (ร้อยละ 87.0) คุมกำเนิด จำนวน 31 คน (ร้อยละ 13.0)

ตารางที่ 4.19

ร้อยละการคุมกำเนิดจำแนกตามวิธีใช้

วิธีที่ใช้คุมกำเนิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ฉีดยาคุม	12	(38.7)	
2. กินยาคุม	9	(29.0)	
3. ตามธรรมชาติ	9	(29.0)	
4. วิธีอื่น ๆ ได้แก่ ทำหมัน	1	(3.3)	
รวม	31	(100.0)	

การคุมกำเนิดและวิธีคุมกำเนิด

ในจำนวนที่คุมกำเนิดใช้วิธีคุมกำเนิดโดยการฉีดยาคุม จำนวน 12 คน (ร้อยละ 38.7) รองลงมา ใช้วิธีกินยาคุม และวิธีตามธรรมชาติ ในจำนวนที่เท่ากัน คือ 9 คน (ร้อยละ 29.0)

ตารางที่ 4.20

สถานที่คลอดลูกของกลุ่มตัวอย่าง

สถานที่คลอดลูก	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
• ในบ้าน			เป็นหญิง 90 คน
- คร้ว	18	(22.0)	
- ได้ดุนบ้าน	5	(6.1)	
• นอกบ้าน			
- ป่า	56	(68.3)	
- ที่อื่น	3	(1.2)	โสด 5 คน
รวม	82	(100.0)	ไม่มีลูก 3 คน

สถานที่คลอดลูก

จากแบบสอบถามสถานที่คลอดลูกในการศึกษาค้างนี้ แบ่งออกเป็น คลอดในบ้าน คือ ที่โนคร้วและได้ดุนบ้าน และคลอดนอกบ้าน คือ ที่โนป่า และที่อื่น อาทิ คลอดในโรง

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงจำนวน 90 คน เป็นคนโสดจำนวน 5 คน ไม่มีลูกจำนวน 3 คน และมีลูกจำนวน 82 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงที่มีลูกส่วนใหญ่คลอดลูกนอกบ้าน คือ ที่โนป่า จำนวน 56 คน (ร้อยละ 68.3) รองลงมา คลอดลูกในบ้าน คือ ที่ครัว จำนวน 18 คน (ร้อยละ 22.0)

ตารางที่ 4.21

สุขอนามัยของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะข้อมูล	ไม่ใช่	ใช่	รวม	หมายเหตุ
• สุขยาเส้น	57 (22.7)	194 (77.3)	251 (100.0)	
• ดื่มเหล้า	79 (31.5)	172 (68.5)	251 (100.0)	
• กินอาหารที่ผ่านการปรุงด้วยความร้อน	3 (1.2)	248 (98.8)	251 (100.0)	

สุขอนามัย

จากการสำรวจเรื่องสุขอนามัยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่สูบบุหรี่ จำนวน 194 คน (ร้อยละ 77.3) ดื่มเหล้า จำนวน 172 คน (ร้อยละ 68.5) แต่ส่วนใหญ่กินอาหารที่ผ่านการปรุงด้วยความร้อนซึ่งเป็นวิธีการปรุงที่ถูกสุขลักษณะ จำนวน 248 คน (ร้อยละ 98.8)

ตารางที่ 4.22

การเจ็บป่วยในรอบ 1 ปีของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะข้อมูล	ไม่เป็น	เป็น	รวม	หมายเหตุ
• การเจ็บป่วย	44 (17.5)	207 (82.5)	251 (100.0)	

การเจ็บป่วย

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาการป่วยมากที่สุด จำนวน 207 คน (ร้อยละ

82.5)

ตารางที่ 4.23
อาการที่ป่วยของกลุ่มตัวอย่าง

อาการที่ป่วย	ไม่เป็น	เป็น	รวม	หมายเหตุ
1. ไข้	80 (38.6)	127 (61.4)	207 (100.0)	
2. ท้องร่วง	98 (47.3)	109 (52.7)	207 (100.0)	
3. หวัด	194 (93.7)	13 (6.3)	207 (100.0)	
4. กระเพาะ	198 (95.7)	9 (4.3)	207 (100.0)	
5. ไอ	18 (8.7)	189 (91.3)	207 (100.0)	
6. ผื่นหนัง	203 (98.1)	4 (1.9)	207 (100.0)	
7. ไขข้อ	206 (99.5)	1 (0.5)	207 (100.0)	
8. อื่น ๆ เช่น คางแดงอุบัติเหตุ บวม	116 (56.0)	91 (44.0)	207 (100.0)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง – คำนวณ โดยวิธี Multiple Dichotomy Method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

อาการที่ป่วย

การเจ็บป่วยเป็นการสะท้อนถึงประสิทธิภาพของกรดแลคติกสุขภาพ ผู้วิจัยสอบถามการเจ็บป่วยพื้นฐานในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ การเจ็บป่วยเป็น ไข้ เป็นหวัด ไอ ฯลฯ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยป่วยมีอาการไอมากที่สุด 189 คน (ร้อยละ 91.3) รองลงมา ได้แก่ เป็นไข้ 127 คน (ร้อยละ 61.4) ถัดมา ได้แก่ ท้องร่วง 109 คน (ร้อยละ 52.7)

นอกจากนั้นมีผู้ป่วยเพียงเล็กน้อย เช่น หวัด กระเพาะ โรคผื่นหนัง ไขข้อ

ตารางที่ 4.24

วิธีการรักษาเมื่อเจ็บป่วยของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการรักษา	ไม่เป็น	เป็น	รวม	หมายเหตุ
1. ซักยากินเอง	42 (20.3)	165 (79.7)	207 (100.0)	
2. ไปโรงพยาบาล	180 (87.0)	27 (13.0)	207 (100.0)	
3. รักษาผี	169 (81.6)	38 (18.4)	207 (100.0)	
4. ไม่รักษาปล่อยให้หายเอง	190 (91.8)	17 (8.2)	207 (100.0)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง - คำนวณ โดยวิธี Multiple Dichotomy Method จากจำนวนชุด

ข้อมูล 251 ชุด)

วิธีการรักษา

ส่วนการรักษาเมื่อเจ็บป่วย กลุ่มตัวอย่างนิยมซักยากินเองมากที่สุด 165 คน (ร้อยละ 79.7) ไปโรงพยาบาล 27 คน (ร้อยละ 13.0) และรักษาด้วยผี 38 คน (ร้อยละ 18.4) นอกจากนั้นยังปล่อยให้หายเอง 17 คน (ร้อยละ 8.2)

ตารางที่ 4.25

อุปสรรคของการเจ็บป่วยต่อการทำงาน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่เป็นอุปสรรค	14	(6.8)	
เป็นอุปสรรค	193	(93.2)	ไม่เจ็บป่วยในรอบ 1 ปี
รวม	207	(100.0)	44 คน

อุปสรรคต่อการทำงาน

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงการเจ็บป่วยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาว่า เป็นอุปสรรคต่อการทำงานหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า การเจ็บป่วยเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน จำนวน 193 คน (ร้อยละ 93.2) มีเพียง 14 คน (ร้อยละ 6.8) ที่ระบุว่าไม่เป็นอุปสรรค และมีผู้ไม่เคยเจ็บป่วยในรอบ 1 ปี จำนวน 44 คน

ตารางที่ 4.26

การใช้บริการทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

สาธารณสุขมูลฐาน	ไม่เคย	เคย	รวม
การใช้บริการที่สถานีอนามัย	200 (79.7)	51 (20.3)	251 (100.0)
การรับวัคซีน	26 (10.4)	225 (89.6)	251 (100.0)

สาธารณสุขมูลฐาน

บริการสาธารณสุขมูลฐานที่ผู้วิจัยสอบถาม มี 2 ประการ คือ การใช้บริการที่สถานีอนามัย และการรับวัคซีน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยใช้บริการที่สถานีอนามัย จำนวน 200 คน (ร้อยละ 79.7) แต่ส่วนใหญ่เคยรับวัคซีน จำนวน 225 คน (ร้อยละ 89.6)

ตารางที่ 4.27

การรับบริการจาก Village Focus International ด้านสาธารณสุขมูลฐาน

ลักษณะข้อมูล	การรับบริการ		รวม	หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่		
- เคยไปรับยาจากคู้ยา	83 (33.1)	168 (66.9)	251 (100.0)	
- ได้รับความสะดวกในการไปรับยา	20 (11.9)	148 (88.1)	168 (100.0)	
- ขาที่ได้รับเพียงพอค่อความต้องการ	91 (54.2)	77 (45.8)	168 (100.0)	

การรับยาจากผู้ยา

การจัดผู้ยาเป็นบริการที่ Village Focus International จัดบริการให้แก่ชาวบ้าน ซึ่งเป็นการจัดบริการฟรี ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยไปรับบริการยาจากผู้ยาของ Village Focus International จำนวน 168 คน (ร้อยละ 66.9) ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ได้รับความสะดวกในการไปรับยา จำนวน 148 คน (ร้อยละ 88.1) แต่จากการสอบถามการรับยาที่เพียงพอต่อความต้องการ พบว่า ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่พอ จำนวน 91 คน (ร้อยละ 54.2) และยอมรับว่าเพียงพอ 77 คน (ร้อยละ 45.8)

ตารางที่ 4.28

ร้อยละของผู้ที่รับจากผู้ยาขององค์กร Village Focus International (VFI)
จำแนกตามลักษณะยาที่ได้รับ

ชนิดของยา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ยาลดไข้	116	(69.0)	ไปรับบริการยา 168 คน
2. ยาปฏิชีวนะ	53	(31.5)	
3. ยารักษาโรคมวลารเลีย	89	(53.0)	
4. ยาทำแผล	9	(5.4)	
5. ยาฆ่าพยาธิ	22	(13.1)	
6. ยารักษาโรคกระเพาะ	11	(6.5)	
7. ยาแก้ท้องร่วง	107	(63.7)	
8. อื่น ๆ เช่น ยาล้างแผล ยาหม่อง เกลือแร่ ยาหยอดตา วิตามิน ยาแก้ปวด ยาแก้หวัด ยาแก้ไอ พลาสติกอร์ยา	23	(13.7)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง – คำนวณ โคชวิธี Multiple Dichotomy Method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

ชนิดของยาที่รับ

กลุ่มตัวอย่างที่ไปรับบริการยาจาก Village Focus International จำนวน 168 คน ชนิดของยาที่ไปรับมากที่สุด ได้แก่ ยาลดไข้ จำนวน 116 คน (ร้อยละ 69.0) รองลงมา ได้แก่ ยาแก้ท้องร่วง จำนวน 107 คน (ร้อยละ 63.7) และน้อยที่สุด ได้แก่ ยาทำแผล จำนวน 9 คน (ร้อยละ 5.4)

อาชีพ และการเข้าถึงบริการส่งเสริมอาชีพ

ตารางที่ 4.29

ร้อยละของอาชีพที่ทำเป็นรายได้ให้ครอบครัวจำแนกตามลักษณะอาชีพ

ประเภทของอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ทำไร่	62	(32.1)	
ทำสวน	70	(36.3)	
ทำนา	20	(10.4)	
เลี้ยงสัตว์	149	(77.2)	
รับจ้างทั่วไป	79	(40.9)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง – จำนวน โดยวิธี Multiple Dichotomy Method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

ด้านอาชีพและรายได้

อาชีพที่ทำให้มีรายได้ให้ครอบครัวในพื้นที่ศึกษา เป็นอาชีพทางการเกษตร และส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพหลายอย่างไปพร้อมกัน แต่ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ จำนวน 149 คน (ร้อยละ 77.2) รองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 79 คน (ร้อยละ 40.9) และน้อยที่สุด ได้แก่ ทำนา จำนวน 20 คน (ร้อยละ 10.4)

ตารางที่ 4.30

ร้อยละของการรับบริการจากองค์กร Village Focus International (VFI)

จำแนกตามลักษณะการได้รับสิ่งของทางเกษตร

ลักษณะข้อมูล	การรับบริการ		รวม	หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่		
- เคยได้รับเครื่องมือการเกษตร	8 (3.2)	243 (96.8)	251 (100.0)	
- เคยได้รับพันธุ์พืช	3 (1.2)	248 (98.8)	251 (100.0)	

การได้รับเครื่องมือการเกษตรและพันธุ์พืช

VFI ได้ให้การสนับสนุนด้านอาชีพแก่ชาวบ้าน โดยเฉพาะด้านเครื่องมือการเกษตรและพันธุ์พืช โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับเครื่องมือการเกษตรจาก Village Focus International จำนวน 243 คน (ร้อยละ 96.8) และได้รับพันธุ์พืช จำนวน 248 คน (ร้อยละ 98.8)

ตารางที่ 4.31

ร้อยละของเครื่องมือเกษตรที่ได้รับจากองค์กร Village Focus International (VFI)

จำแนกตามลักษณะเครื่องมือ

ชนิดของเครื่องมือการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. จอบ	191	(78.6)	ได้รับเครื่องมือเกษตร 243 คน
2. เสียม	9	(3.7)	
3. พลั่ว	146	(60.1)	
4. กระจับปี่รดน้ำต้นไม้	199	(81.9)	
5. อื่นๆ เช่น ถังใส่น้ำ มีดโต้ เชือก คันไถ	239	(98.4)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง – คำนวณโดยวิธี Multiple dichotomy method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

ชนิดของเครื่องมือการเกษตร

จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเครื่องมือการเกษตรจาก Village Focus International จำนวน 243 คน เครื่องมือการเกษตรที่ได้รับมากที่สุด ได้แก่ กระจับปี่รดน้ำต้นไม้ จำนวน 199 คน (ร้อยละ 81.9) รองลงมา ได้แก่ จอบ จำนวน 191 คน (ร้อยละ 78.6) และน้อยที่สุด ได้แก่ เสียม จำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.7)

ตารางที่ 4.32

ร้อยละของพันธุ์พืชที่ได้รับจากองค์กร Village Focus International (VFI)

จำแนกตามชนิดของพืช

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
พืชสวนครัว			ได้รับพันธุ์พืช
1. ผักกาด	233	(94.3)	248 คน
2. หัวหอม	152	(61.5)	
3. ต้นหอม	60	(24.3)	
4. กระเทียม	33	(13.4)	
5. ผักบุ้ง	105	(42.5)	
6. ผักชีฝรั่ง	117	(47.4)	
7. ผักชี	156	(63.2)	
8. พริก	1	(0.4)	
9. มะเขือ	55	(22.3)	
10. ถั่วฝักยาว	162	(65.6)	
11. แดง	150	(60.7)	
12. กระหล่ำ	76	(30.8)	
13. มะเขือเทศ	17	(6.9)	
14. บวบ	9	(3.6)	
15. ผักกาดขาว	11	(4.5)	
16. ข้าวโพด	27	(10.9)	
พืชไม้ผล			
1. มะม่วง	137	(89.0)	
2. มะพร้าว	102	(66.2)	
3. ฝรั่ง	14	(9.1)	
4. ลำไย	78	(50.6)	
5. มะขาม	93	(60.4)	

ตารางที่ 4.32 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
6. ตะมุด	51	(33.1)	
7. ลิ้นจี่	41	(26.6)	
8. น้อยหน่า	6	(3.9)	
9. ส้ม	23	(14.9)	
10. เงาะ	20	(13.0)	
11. ทุเรียน	14	(9.1)	

(ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง - จำนวนโดยวิธี Multiple dichotomy method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

ชนิดของพันธุ์พืช

Village Focus International สนับสนุนพันธุ์พืชแก่เกษตรกร ทั้งพืชสวนครัวและพืชไม้ผล สำหรับพืชสวนครัว กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับพันธุ์พืชจาก Village Focus International จำนวน 248 คน พันธุ์พืชสวนครัวที่ได้รับมากที่สุดได้แก่ ผักกาด จำนวน 233 คน (ร้อยละ 94.3) รองลงมา ได้แก่ ถั่วฝักยาว จำนวน 162 คน (ร้อยละ 65.6) และอันดับที่สาม ได้แก่ ผักชี จำนวน 156 คน (ร้อยละ 63.2) น้อยที่สุด ได้แก่ พริก จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.4) พันธุ์พืชไม้ผลที่ได้รับมากที่สุด ได้แก่ มะม่วง จำนวน 137 คน (ร้อยละ 89.0) รองลงมา ได้แก่ มะพร้าว จำนวน 102 คน (ร้อยละ 66.2) และอันดับสาม ได้แก่ มะขาม จำนวน 93 คน (ร้อยละ 60.4) น้อยที่สุด ได้แก่ น้อยหน่า จำนวน 6 คน (ร้อยละ 3.9)

ตารางที่ 4.33

ร้อยละของผลผลิตจากพันธุ์พืชที่ได้อำนาจตามลักษณะการใช้ประโยชน์

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. กินเอง	247	(99.6)	ได้รับพันธุ์พืช
2. แจกเพื่อนบ้าน	221	(89.1)	248 คน
3. เก็บพันธุ์เอาไว้ปลูกต่อ	180	(72.6)	
4. ขาย	85	(34.3)	
5. แลกเปลี่ยน	11	(4.4)	

(จัดลำดับที่ - จำนวนโดยวิธี Multiple category method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

กลุ่มตัวอย่างที่ได้นำพันธุ์พืชจาก Village Focus International (VFI) ไปเพาะปลูก และได้ผลผลิตของพืชเหล่านั้นจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน เมื่อได้ผลผลิตแล้วส่วนใหญ่จะนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้ กินเอง จำนวน 247 คน (ร้อยละ 99.6) อันดึบสอง ได้แก่ แจกเพื่อนบ้าน จำนวน 221 คน (ร้อยละ 89.1) และอันดึบสาม ได้แก่ เก็บพันธุ์เอาไว้ปลูกต่อ จำนวน 180 คน (ร้อยละ 72.6) น้อยที่สุด ได้แก่ แลกเปลี่ยน จำนวน 11 คน (ร้อยละ 4.4)

จากข้อมูลด้านอาชีพทางการเกษตร และการที่ Village Focus International ได้ดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ พบว่า ชาวบ้านได้รับการสอนเพิ่มทักษะทางการเกษตร ซึ่งจากเดิมเป็นเพียงทำการเกษตรไว้บริโภคภายในครอบครัวเท่านั้น แต่หลังจากที่องค์กรเข้าไปดำเนินโครงการ ชาวบ้านจึงรู้จักทำการเกษตรเพื่อค้าขายเพิ่มขึ้น เพื่อเสริมรายได้ครอบครัว

ด้านการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณูปโภค

ตารางที่ 4.34

ร้อยละของอาหารที่ได้จากป่าจำแนกตามลักษณะอาหาร

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
● ผักที่หาได้จากป่า		
1. หน่อไม้	233	(92.8)
2. ผักกูด	194	(77.3)
3. เห็ด	121	(48.2)
4. ผักหนาม	79	(31.5)
5. ผักหวาน	29	(11.6)
6. อื่นๆ เช่น ดอกกะเจียว ผักสะเดา หน่อหวาย ผักไส้ตัน ผักหน้ำกั่ว ใบบัวบก ผักกะโดน ใบขี้เหล็ก มะเขือพวง ใบชะพลู ผักติ้ว บอน ผักหน้ำจู้ปุ่น	97	(38.6)
● สัตว์ที่ล่าได้จากป่า		
1. กบ	154	(61.4)
2. ปลา	147	(58.6)
3. ไช้มดแดง	123	(49.0)
4. แมลง	85	(33.9)

ตารางที่ 4.34 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. นก	76	(30.3)
6. กิ้งก่า	55	(21.9)
7. กวาง	10	(4.0)
8. เก้ง	10	(4.0)
9. อื่น ๆ เช่น เขียด จิ้งหรีด งู หนู อีเห็น กระรอก หมูป่า หอย กุ้ง ปู บ้าง จิ้งเหลน อ้น อีง่าม สุนัข ต๊กแตน	93	(37.1)

(จัดลำดับที่ – คำนวณโดยวิธี Multiple category method จากจำนวนชุดข้อมูล 251 ชุด)

อาหารที่ได้จากป่า

การศึกษากการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างด้านอาหารที่ได้จากป่าสองประเภท คือ ผักที่ได้จากป่าและสัตว์ที่ล่าได้จากป่าแสดงผลการศึกษาดังนี้ ผักที่หาได้จากป่ามากที่สุด ได้แก่ หน่อไม้ จำนวน 233 คน (ร้อยละ 92.8) รองลงมา ได้แก่ ผักกูด จำนวน 194 คน (ร้อยละ 77.3) และอันดับสาม ได้แก่ เห็ด จำนวน 121 คน (ร้อยละ 48.2) ผักที่หาได้น้อยที่สุด ได้แก่ ผักหวาน จำนวน 29 คน (ร้อยละ 11.6)

สัตว์ที่ล่าได้จากป่ามากที่สุด ได้แก่ กบ จำนวน 154 คน (ร้อยละ 61.4) รองลงมา ได้แก่ ปลา จำนวน 147 คน (ร้อยละ 58.6) และอันดับสาม ได้แก่ ไช้แดง จำนวน 123 (ร้อยละ 49.0) สัตว์ที่ล่าได้น้อยที่สุด ได้แก่ กวางและเก้ง จำนวน 10 คน (ร้อยละ 4.0)

ตารางที่ 4.35

ร้อยละของการใช้ไม้ตามแหล่งธรรมชาติ

ลักษณะข้อมูล	ไม่ได้	ได้	รวม
• ไม้จากป่ามาสร้างบ้าน	1 (0.4)	250 (99.6)	251 (100.0)

การใช้ไม้ตามแหล่งธรรมชาติ

การศึกษากการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
ได้ไม้จากป่ามาสร้างบ้าน จำนวน 250 คน (ร้อยละ 99.6)

ตารางที่ 4.36

ร้อยละของการใช้น้ำตามแหล่งธรรมชาติ

ลักษณะข้อมูล	ไม่ได้	ได้	รวม
• ได้นำมาทำการเกษตรเพียงพอ	81 (32.3)	170 (67.7)	251 (100.0)

การใช้ไม้และน้ำตามแหล่งธรรมชาติ

การศึกษากการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
ได้นำมาทำการเกษตรอย่างเพียงพอ จำนวน 170 คน (ร้อยละ 67.7)

ตารางที่ 4.37

ร้อยละของการรู้จักระเบียบของหมู่บ้าน

ลักษณะข้อมูล	การรับบริการ		รวม	หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่		
- รู้กฎระเบียบในการล่าสัตว์ ป่าของหมู่บ้าน	32 (12.7)	219 (87.3)	251 (100.0)	
- รู้กฎระเบียบในการใช้น้ำ	6 (2.4)	245 (97.6)	251 (100.0)	

การรู้จักกฎระเบียบของหมู่บ้าน

กฎระเบียบที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชนที่ได้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
กฎระเบียบในการล่าสัตว์ป่า เช่น ห้ามล่าสัตว์ในช่วงเจริญพันธุ์ของสัตว์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้
กฎระเบียบ จำนวน 219 คน (ร้อยละ 87.3) กฎระเบียบในการใช้น้ำ เช่น ห้ามอาบน้ำใกล้บริเวณ

บ่อน้ำ ห้ามตัดต้นไม้เหนือลำธาร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ภาวะเปียบ จำนวน 245 คน (ร้อยละ 97.6)

ตารางที่ 4.38

ร้อยละของการใช้บริการทางสังคม

ลักษณะข้อมูล	ไม่เคย	เคย	รวม
• สาธารณูปโภค			
การใช้น้ำจากบ่อน้ำของหมู่บ้าน	30 (12.0)	221 (88.0)	251 (100.0)

สาธารณูปโภค

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยใช้น้ำจากบ่อน้ำของหมู่บ้าน จำนวน 221 คน (ร้อยละ 88.0)

ด้านการติดตามผลและการเยี่ยมชม

ตารางที่ 4.39

ร้อยละของการรับบริการองค์กร Village Focus International (VFI)

ด้านการติดตามผลและการเยี่ยมชม

ลักษณะข้อมูล	การรับบริการ		รวม	หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่		
- เจ้าหน้าที่ VFI เคยมาเยี่ยม	71 (28.3)	180 (71.7)	251 (100.0)	

การติดตามผลและการเยี่ยมชม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่ของ Village Focus International เคยไปเยี่ยม จำนวน 180 คน (ร้อยละ 71.7)

4.3 ทำที่ต่อชีวิตและการแก้ปัญหาความยากจน

ชาวบ้านจะปรึกษากันเองในครอบครัวในยามที่มีปัญหา เพราะมีความเชื่อว่าชาวเผ่าเดียวกันมีความซื่อสัตย์ต่อกันช่วยเหลือกัน ในยามที่มีปัญหาชาวบ้านจะปรึกษากันเฉพาะคนในเผ่ามากกว่าที่จะไปปรึกษาคนภายนอกเผ่า

ความเชื่อเรื่องผีของบรรพบุรุษมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต เช่น ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น ถือว่าทำผิดต่อผีบรรพบุรุษ จึงมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้น แต่ความเชื่อบางความเชื่อก็มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยการเข้าไปทำงานและให้ความรู้ต่อชาวบ้าน

ตารางที่ 4.40

ร้อยละของการจัดการกับปัญหาจำแนกตามลักษณะการจัดการ

ลักษณะข้อ มูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
- ไม่ทำอะไร คิดว่าเดี๋ยวก็ดีเอง	9	(3.6)	
- พยายามแก้ปัญหา	242	(96.4)	
รวม	251	(100.0)	

การจัดการกับปัญหา

เมื่อเผชิญกับปัญหาในชีวิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พยายามแก้ปัญหา จำนวน 242 คน (ร้อยละ 96.4)

ตารางที่ 4.41

ร้อยละของการจัดการกับปัญหาจำแนกตามวิธีการจัดการ

วิธีที่ใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. แก้ไขด้วยตัวเอง	165	(68.2)	
2. ปรึกษาคนอื่น	71	(29.3)	
3. พึ่งความเชื่อทางศาสนา	6	(2.5)	
รวม	242	(100.0)	

วิธีการจัดการกับปัญหา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีแก้ไขด้วยตัวเอง จำนวน 165 คน (ร้อยละ 68.2) รองลงมา ได้แก่ ปรึกษาคนอื่น จำนวน 71 คน (ร้อยละ 29.3) และน้อยที่สุด ได้แก่ ฟังความเชื่อทางศาสนา คือ ทำพิธีสะเดาะเคราะห์ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.5)

ตารางที่ 4.42

ร้อยละของความเชื่อต่อสาเหตุของความยากจนจำแนกตามลักษณะความเชื่อ

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
- เป็นเรื่องของโชคละตา	140	(55.8)	
- เป็นเพราะมีเหตุปัจจัยอื่น ๆ	111	(44.2)	
รวม	251	(100.0)	

ความเชื่อต่อสาเหตุความยากจน

ชาวชนบทมักจะมีเชื่อในเรื่องโชคละตา ซึ่งเมื่อผู้วิจัยสอบถามถึงสาเหตุการเกิดปัญหาความยากจน ส่วนใหญ่ยังคงเชื่อว่าเกิดจากโชคละตา 140 คน (ร้อยละ 55.8)

ตารางที่ 4.43

ร้อยละของความเชื่อต่อสาเหตุของความยากจนจำแนกตามเหตุโชคละตา

เพราะเป็นโชคละตา	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1 เป็นกรรมเก่าแต่ชาติก่อน	18	(12.9)	
2 ไม่มีวาสนาเหมือนคนอื่น	122	(87.1)	
รวม	140	(100.0)	

ความเชื่อต่อสาเหตุความยากจนที่เป็นเพราะโชคละตา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เชื่อว่าสาเหตุของความยากจนเป็น เพราะโชคละตาที่มาจากกรรมไม่มีวาสนาเหมือนคนอื่น จำนวน 122 คน (ร้อยละ 87.1)

ตารางที่ 4.44

ร้อยละของความเชื่อต่อสาเหตุของความยากจนจำแนกตามเหตุปัจจัย

เพราะเหตุปัจจัยอื่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
1 ความขี้เกียจ	38	(34.2)	
2 ไม่มีทรัพย์สินสมบัติ			73(65.8)
3. ธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย			
4. มีหนี้สิน			
5. เจ็บป่วยบ่อย			
6. มีลูกเยอะ			
7. ขาดความรู้ความสามารถ			
รวม	111	(100.0)	

ความเชื่อต่อสาเหตุความยากจนที่มากจากเหตุปัจจัยอื่น

ในกลุ่มที่เชื่อว่าความยากจนเกิดจากตนเอง ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าเล็กน้อยบางส่วนเชื่อว่าเป็นเพราะความขี้เกียจ จำนวน 38 คน (ร้อยละ 15.1)

ตารางที่ 4.45

ความเชื่อต่อการขจัดความยากจน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
- ไม่มีวิธีใดแก้ไขได้	44	(17.5)	
- มีวิธีแก้ไขได้	207	(82.5)	
รวม	251	(100.0)	

ความเชื่อต่อการขจัดความยากจน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าความยากจนสามารถแก้ไขได้ จำนวน 207 คน (ร้อยละ 82.5)

ตารางที่ 4.46
วิธีที่ใช้จัดการความยากจน

ลักษณะข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
วิธีที่ใช้แก้ไขความยากจน			
1 ขยันมากขึ้น	168	(81.2)	
2 ให้องค์กรช่วยมากขึ้น	11	(5.3)	
3 มีทุน มีแรงงานเพิ่ม			28 (13.5)
4 เรียนรู้เพิ่มเติม			
รวม	207	(100.0)	

วิธีจัดการความยากจน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าความยากจนสามารถแก้ไขได้โดยการขยันให้มากขึ้น จำนวน 168 คน (ร้อยละ 81.2) ให้ VFI ช่วยมากขึ้น จำนวน 11 คน (ร้อยละ 5.3) สำหรับผู้ที่คิดว่าไม่มีวิธีแก้ไขได้เลยมีเพียง 44 คน (ร้อยละ 17.5) เท่านั้น